

tær samráðingar sum fóru fram á hægsta stigi.

Aftaná samráðingavikuna var samtykt, at fara undir samráðingar um stovnan av einum samráðingarráð við 50% umboðan av studentum við atkvøðarætti, sum skuldi avloysa alt avgerðarumráðið hjá professarunum.

Tað eigur at vera nevnt her, at allar avgerðir vóru viðgjörðar á stórum studentafundum og viðtáknar har. Til hesar fundir høvdu allir áhugaðir studentar atgongd og mundu umleið 500 av 800 luttakandi studentum taka avgerðirnar.

19. apríl kunngjórði fundurin, at tey kundu ikki góðtaka tey náddu úrslitini, og at tey tí hildu tað vera neyðugt at herseta Psykologisk Laboratorium inn til samráðingarráðslit komu, sum kundu væntast at verða góðtikin. Grundin til hesa framferð segðist at vera, at aktiónin var ikki ætlað at vera voldsavgerð og tí væl eignað til at leiða áhugan hjá tí almenna fyri bardaganum móti autoriteru leiðsluni á universitetinum.

Adrenn avgerðin um hertókuna varð tikin, var ein tvørfaklig rørsla komin í gongd uttanum tey vanligu fakorganini. Aktivistar frá øllum fakum funnu saman og kunngjórðu niðanfyrirstandandi yvirlysing:

»Vit ynskja ikki tað ómøguliga, men vit krevja:

Meira demokratisk viðurskifti á universitetinum, har allar avgerðandi myndugleiki higartil hevir verið á fáum hondum. Hesi viðurskifti skulu broytast og eitt fullkomið demokrati settast í staðin, har allar avgerðir verða tiknar á fundum við líka nógvum luttakandi studentum og lærarum. Við hesum halda vit okkum hava vist á grundina til ta líkasælu, studentunum hevir verið fyrri í autoritera systeminum. Vit vilja byrja at samarbeiða á sama grundarlagi, sum lærarar og professorar. Øli fólk við áhuga fyri fólkaraði, munnu ynskja eina tilika reglugerð gjøgnumfórda. Um núverandi avgerðandi myndugleikar hava valdstankar fremri í huganum enn fólkaraði, fer tað at vera

Studentauppreisturin breiddi seg eisini til Danmarkar. Myndin er frá einum fundi uttan fyri Københavns Universitet á Frue Plads. Studentauppreisturin hevir m.a. verið við til at gera av við professaravaldið.

skylda hjá studentunum kortini at fremja tað.

Tey góðtiknu studentaorganini høvdu, aftaná fleiri ferðir at hava roynt at kanalisera uppreisturin tó uttan úrslit, sagt seg at vera í parti við aktivistum, við tað at tað frá studentaparlamentariskari síðu var hildið, at tíðin nú var búgvin til nýtslu av aktivistiskum framferðarhættum.

Hersetingin av Psykologisk Laboratorium varði í 5 dagar. Henda framferð og verkfallið frá tvørgongundirvisingini vóru so væl sum fyrra verkfallið og arbeiðsvikan, 100% effektiv: studentarnir stóðu saman og krovini.

Tann 23. apríl seinnapartin høvdu tvørfakligu aktivistar skipað fyri stórum mótmælisgongu á Frue Plads, har 5000 lesandi kravdu samtyktina gjøgnumfórda. Somu náttina var fyrsta samráðingarráðið við 50% studentaluttøku ein veruleiki. Professarar, lærarar og umboð fyri studentarnar við Mogens Fog universitetsrektara á odda samdust um at stovna eitt samráðingarráð fyri Psykologiesandi eftir ynskjunum hjá studentunum.

Studentauppreisturin í Vesturtýsklandi 1968

Annan juni 1967 doyði ungi

vesturberlinski studenturin Benno Ohnesorg av skotsárum frá logregluni. Hann var við í eini mótmælisgongu í samband við at Shahurin av Persien, var har og vitjaði. Hendingarnar aftaná 2. juni, vistu fyrri fyrstu ferð ta stóru kluftina millum ta akademiska og politiska establishmentið og studentarnar hinu megin.

Mótmælini vórðu fleiri og fleiri og meiri og meiri umfatandi. Tey hildu seg ikki bert í Berlin, men breiddi seg skjótt um alt Vesturtýskland. Tær mest umfatandi mótmælisgongurnar mundu vera Vietnammótmælisgongan í oktober 1967, tann stóra Vietnamkongressin og mótmælisgongan í Vesturberlin 17. og 18. februar mánað. Ofriðurin helt fram og morðroynd var gjord móti Dutschke, meðan hann gekk á odda fyri einari 1. mai mótmælisgongu. Tá Forbundsdagurin samtykti neyðrættarlógirnar beint aftaná, kókaði yvir.

Í Vestberlin, sum alla aðrastaðni, byrjaði uppreisturin sum ein aktión móti útbúgvingarhættunum á universitetinum. Tað fria Universitetið (FU) í Vesturberlin var stovnað í 1948 sum eitt moderna universitet mótmælis Humboldt-universitetinum í Eysturberlin. Eftir tí tíðini at doma var universitetupphbyggingin sera avancerað. Professarar, lærarar og student-

ar høvdu sama lutfallsliga rætt t.d. høvdu studentarnir meðavgerðarrætt í øllum portum av universitetinum og høvdu harumframt rætt til politiskt virksemi. Tá vesturtýskarar tósaðu um broytingar í universitetupphbyggingini í 50unum, var ofta vist til »das Berliner Modell«, uttan at onnur universitet gjördu domið til veruleika. Harafturimóti bleiv FU meir og meir likt hinum universitetunum sum frá leið. Fleiri og fleiri avgerðir vórðu tiknar av universitetsleiðsluni uttanum studentarnar. Samstundis royndi hon at skerja rættin hjá studentunum til politiskt virksemi, fyrst við at nokta ávisar Vietnamfundir á universitetinum og síðan í februar 1966 heilt at stingja universitetið fyri politiskum fundum.

Tað sum meir enn nakað annað vaks um gróvna millum universitetsburekratíðið og studentarnar, vóru royndirnar hjá universitetsleiðsluni at loysa

galdandi samfelagssniði, kolnaði millum SDS og SPD ógvuliga skjótt. Umleið eitt ár seinri gjörði SPD av at ekskludera SDS. Tey fyrstu fimm árin aftaná slitið, brúkti SDS til djúptgangandi teoretiskar kanningar av samfelagnum mótmælis opportunismuni hjá SPD. Tey lósu Marx, Lenin, Rosa Luxemburg og Mao. Heimsspekingarnir Habermas, Horkheimer, Adorno og Marcuse blivu kirkjufedrarnar teirra. Tey, sum serliga konsentreraðu seg um viðurskiftini í 3. heiminum, gjördu nýtslu av bókunum hjá Frantz Fanon, Che Guevara og Régis Debray. Soleiðis var grundarlag lagt fyri bæði at skilja framkomna idnaðarsamfelagið og tær kollveltingarlugu rørsurnar í 3. heiminum.

Serstakliga var tað Marcuse, sum varð kannaður. Hansara meting av tí autoritera, demokratiska prestáttssamfelagnum fekk stóran týðning og við hansara hugaheimi sum grund-

Rudi Dutschke, týskur studentaleiðari, sum drápsroynd varð framdi móti í apríl 1968 á Kurfürstendamm í Berlin. Hevir seinri m.a. starvast í Danmark.

teir trupulleikar, sum framkomu av tí stóru studentatilgongdini, við stutt sagt at seta mark fyri lestrartíðini. Tey studentar, sum ikki hildu tær ásettu tíðarfreistirnar, vóru tvangsmatrikuleraðir.

Studentarnir hildu hesa framferð vera eitt lið í tí »teknokratiska universitetsreformunum«, sum var svarið frá myndugleikunum uppá tann nógv umtalaða »Bildungsnotstand«.

Stórbroyting var nú kravd. Øll lestrarupphbyggingin skuldi broytast, sogdu studentarnir, ikki bert styttingin av lestrartíðini varð forkastað, teir kravdu nýggj undirvisingarsnið, meðavgerðarrætt, betri stundingsmøguleikar og trygging av rættinum til politiskt virksemi.

Tað vóru SDS (Sozialistischer Deutscher Studentenbund), sum settu studentarnar í Vesturberlin í gongd at stríðast móti ætlaðu tvangsmatrikulatiðini, og síðan tá hevir SDS staðið á odda í tí vesturtýska studentauppreistinum.

SDS var í fleiri ár studentafelagið hjá SPD (Javnaðarflokkunum), men tá SPD í Bad Godesberg í november 1959 fastlegði stevnukránnu til bert at galda innanfyri rammurnar av

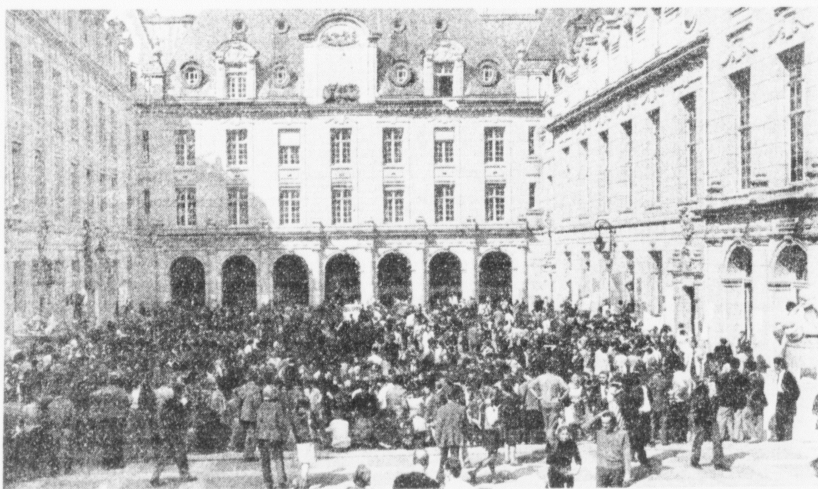
arlag, hevir SDS sæð sum sína stóru uppgávu, at gera eina radikala, kritiska meting av samfelagnum. Til grundarlag fyri skapan av »rættari meting« brúktu teir:

- 1) Dømi um »integratiðn«: Teyr hægri lærustovnar, eru eftir áskoðan SDS' so við og við farnir bert at uppala ópolitiskar fakidiotar, sum vera ófarligir í samfelagssysteminum.
- 2) Sum dømi um »repressiðn«: Neyðrættarlógávan, Vietnamkrigið...
- 3) Sum dømi um »manipulatiðn«: Springerpressan.....

Sum áður sagt, var tað SDS, sum gekk á odda í stríðnum móti tvangsmatrikuleringini.

Tað eydnaðist at vekja studentar, sum vóru uttanvaltaðir ella sum ikki høvdu tíkið politiska stóðu, so mikið, at Dutschke nakað aftaná kundi siga í eini viðtalu, at tvangsmatrikuleringin, styttingin av lestrartíðini og líkandi mál høvdu skapað áhuga og vitan um universitetið hjá studentunum.

Men samstundis fekk ónøgdin eitt víðari perspektiv. Skjótt mátti ásannast, at universitetini ikki kundu broytast stórvægis uttan samfelagið sum heild eisini

Frá tí tiltikna fundinum í garðinum á Sorbonne krossmessudag 1968, sum var byrjanin til »mekkollveltingina«.

